

Notulen bijeenkomst 24 januari 2024

Locatie: Podium Azijnfabriek

Tijd: 19.00 - 21.30 uur

Start bijeenkomst

Op 24 januari kwamen we samen bij Podium Azijnfabriek over het nieuwe broedplaats- en atelierbeleid. De dagvoorzitter begon de avond met de vraag waarom men aanwezig was.

Hier kwamen de volgende antwoorden op:

- Bestuur van ABS (Atelier Beheer Stichting) is aanwezig met de vraag of er een externe commissie komt en zo ja wat de rol van deze commissie wordt.
- Mogelijkheden verkennen voor een gezamenlijk atelier op de Tramkade waar verschillende disciplines samenkomen.
- Luisteren naar het nieuwe beleid maar ook het geven van een mening. Van belang om te benadrukken dat we naar meer dan ateliers moeten kijken, ook naar expositieplekken etc.
- Horen wat er gaat gebeuren met de Bossche Stadsdelta.

Uitgangspunten beleidskaders

Hierna gaf het hoofd van de afdeling Cultuur een korte presentatie over de uitgangspunten van het beleid. **Deze presentatie is als bijlage toegevoegd.**

Naar aanleiding van de presentatie zijn vragen gesteld. De vragen en antwoorden waren als volgt:

1. Vraag: er zijn te weinig ateliers, maar op de Tramkade staan veel ruimtes leeg en per 1-8-2025 moet dit leeg worden opgeleverd. Waarom staan die ruimtes leeg terwijl er een tekort aan ateliers is?
  - o Antwoord: Als afdeling Cultuur gaan we hier niet over, maar we zijn in gesprek hierover.
- Reactie: ik wil graag het belang laten horen dat de tijdelijke ruimtes ingevuld kunnen blijven worden.
  - o Antwoord: We nemen het mee. Waarschijnlijk komt er binnen nu en 2 maanden duidelijkheid hoe de ruimtes op de Tramkade ingevuld gaan worden.
2. Opmerking: Behoefte aan uitleg over het feit dat er verandering plaatsvindt door een nieuw beleid. Alles lijkt al besloten door de gemeente, pas achteraf worden wij meegenomen als een soort aperitiefje.
  - o Antwoord: Voor het doel van het atelierbeleid verwijs ik graag naar het stuk. U heeft nu hier te kans om mee te denken, het is de bedoeling om jullie allemaal mee te nemen. Het maken van het beleid heeft er onder andere toe geleid dat we met andere mensen in gesprek zijn en dat er ruimtes worden toegevoegd.
- Opmerking uit de zaal: het beleid staat inderdaad vast, maar de voorwaarden kunnen we hier samen opstellen. Daarom is vanavond juist belangrijk.

3. Vraag: bij onze Gruyterfabriek staan best wat ateliers leeg. Daarnaast moeten wij over 3 jaar hier weg en mogen de lege ateliers niet meer opgevuld worden. Er is een ateliertekort. Waarom staan deze ruimtes dan leeg?
  - Antwoord: de BIM is daar verantwoordelijk voor het beheer, dat ligt niet bij de gemeente of de ABS. Er zijn afspraken gemaakt met de directie van de BIM en de wethouder. De huidige huurders mogen nog 3 jaar blijven en er wordt gekeken of het daarna ook nog kan. Het is ons bekend dat er ruimtes leegstaan.

4. Vraag: De ABS wil graag weten of besloten is of sowieso een externe commissie een rol gaat spelen.
  - Antwoord: Hierover heeft het bestuur van de ABS een brief ontvangen. De wethouder wil graag alle input hierover meenemen. Zoals aangegeven in de brief is het voorstelbaar dat een atelierbeheerorganisatie een rol krijgt bij de toewijzing in samenwerking met een externe commissie commissie.
  - Reactie: Dus er komt sowieso een commissie?
    - Antwoord: Begrip voor de verwarring, maar dit staat in het beleid en in het raadsvoorstel. De raad heeft daarover besloten.

5. Vraag: ik heb een idee om van de tramkade een hele grote broedplaats te maken waar veel georganiseerd wordt en mensen eventueel kunnen wonen. Staat de gemeente open om daarover in gesprek te gaan?
  - Antwoord: We willen graag in gesprek. Er komt een open uitvraag voor allerlei partijen in de stad die met plannen voor de Tramkade kunnen komen. Jouw plannen kunnen we zeker meenemen.

6. Opmerking: in het beleid staat dat er nieuwe permanente plekken moeten komen. Hier lees ik in de laatste teksten niks meer over terug.
  - Antwoord : Permanente plekken zijn zeker de bedoeling. Het gaat ook om de combinatie wonen en werken. Een voorbeeld is de Bossche Delta, hier komt veel ruimte voor cultuur beschikbaar.
  - Reactie uit de zaal: Er wordt gesproken over permanente plekken, maar die bestaan met dit beleid niet meer.
    - Antwoord: vanuit jullie perspectief snap ik dat. Het uitgangspunt van de ateliers is tijdelijk, maar een belangrijk punt daarbij is dat jullie echt niet allemaal vanaf 2030 op straat staan.
  - Reactie: Er wordt gesproken over 5 jaar. Daarna moet je op je knietjes voor een commissie. Na die tweede 5 jaar zit er een eind aan. Met dit beleid wordt iedereen onzeker.
    - Antwoord: Ik kan alleen zeggen dat de raad daarover een besluit heeft genomen. We willen graag ook startende makers een plek bieden. 2 keer 5 jaar is het uitgangspunt, maar als je van grote waarde bent voor de stad kan het zijn dat hiervan afgeweken wordt.
  - Reactie: ik merk dat er een uitzondering is.
    - Antwoord: dat is niet vastgesteld, dat moet nog bepaald worden.

- Opmerking: het begrip placemaking is heel vervelend. Je mag helpen met de opbouw van een buurt of wijk en daarna plaatsmaken voor anderen. Dat werkt averechts, dus gebruik dat liever niet als term.
  - o Antwoord gespreksleider: het wordt genoteerd.

- 7. Vraag: Bij het maken van het beleid is een systeem bedacht over de toewijzing van ateliers. Is hierbij gesproken met een beheerstichting of kunstenaars uit de stad?
  - o Antwoord: ja, door bureau STIPO.
- Op basis van de vraag van de gespreksleider blijkt dat 2 mensen in de zaal hebben gesproken met Stipo.
- Reactie: ik heb zelf een grote ruimte, daar kan best iemand bij. Niemand heeft dat ooit aan mij gevraagd. Als dit voor meer mensen geldt, heb je steeds meer plekken.
  - o Antwoord: Wij kennen ze helaas niet.

- 8. Opmerking: ik heb met Stipo gesproken. Er is een interessant onderzoek geschreven over atelierbeleid. ([nb. Creative hubs: an anomaly in cultural policy? door Koen Boswinkel & Edwin van Meerkerk](#)). Ik denk dat we de nadruk van de vraag moeten verschuiven naar wat er nodig is om het beleid goed in te vullen. We moeten naar gezamenlijke werkplaatsen toe.

- 9. Opmerking/vraag: ik zou het fijn vinden als de gemeente stopt met suggereren dat dit beleid is gemaakt op basis van gesprekken met kunstenaars zelf. Er moet aan participatie gedaan worden. Daarnaast zie ik een globale tijdslijn, de aanbesteding gaat dit jaar al plaatsvinden. Ik heb behoefte aan een punt in de tijd wanneer globaal concreet wordt.
  - o Antwoord: dit komt binnen een maand.
- Reactie: Wanneer hoor ik wanneer de tijdlijn komt?
  - o Antwoord: die komt binnen nu en een maand.
- Reactie: Dus voor 24 februari horen wij een exacte tijdsplanning?
  - o Antwoord: Ja.

5 minuten spreektijd van de actiegroep Bossche Kunstenaars

De inspraak had veel eerder plaats moeten vinden. Het gaat niet over permanente ateliers, er zijn er nu maar 83. Ik spreek namens ondertussen 95 kunstenaars in een maillijst en een groep die zich actiegroep Bossche kunstenaars heeft genoemd. Deze bestaat sinds januari omdat wij moeite hebben met het proces tot nu toe. Wij hebben ontzettend veel vragen over het beleid tot wij meegaan met meedenken.

Wij hebben heel veel vragen bij het beleid gesteld in een mail. Wij snappen ook dat het besluit al in de raad is genomen. Wij nemen wel aan dat er nog heel veel vragen en feiten op tafel gaan komen. In Amsterdam en andere gemeenten begint het achter te lopen en wordt duidelijk dat er geen doorstroom mogelijk is. Het beleid van Stipo is ouderwets en past niet bij het tekort wat er nu is.

De aanwezige namens de Kunstenbond gaat heel veel vragen stellen. Bij het verslag dat onze kant op gaat komen zullen wij een herverslag plaatsen als we het er niet mee eens zijn.

Ongeveer 2/3 hier aanwezig is van de actiegroep Bossche kunstenaars. Het feit dat we hier met zoveel zitten, duidt op het democratisch tekort dat wordt ervaren door de kunstenaars. Waarom worden we pas betrokken bij de invulling van het beleid in plaats van bij de vaststelling?

We hebben een heel dringend proces voorstel, dit heeft te maken met wantrouwen richting de gemeente. We willen met elkaar de ervaringen delen, plenair, en niet in groepjes. Wij gaan dat niet doen. Een belangrijk deel van de bijdrage zal dan verloren gaan. Niet omdat we niet willen meedenken, maar omdat we dan het overzicht kwijtraken en de grip op het proces. Deze grip willen we nu vasthouden.

Met name zijn er vragen over het traject van aanbesteden, hoe gaat dat eruitzien? Bestaande contracten worden eerbiedigd, dat begrijp ik. Nieuwe huurders, wat voor huur gaan die betalen? Wordt dat een maatschappelijke huur en hoe wordt dat bepaald? Vooral de pandeigenaren bepalen wat met een pand zal gebeuren. Wij vinden het belangrijk dat de gemeente daar grip op houdt. We moeten op zelfexploitatie en eigendom overgaan. Het meest duurzame is om maatschappelijk eigendom aan kunstenaars te geven, dan sla je heel veel vliegen in een klap.

Einde van betoog actiegroep Bossche kunstenaars.

1. Opmerking: ik ben het eens. We willen niet met briefjes en groepjes werken. Er zijn zoveel essentiële vragen, we zijn hier niet klaar voor. Ik stel voor dat u vraagt wie het plenair wil houden en wie niet.
  - Antwoord uit de zaal: We hebben heel duidelijk aangegeven dat we niet in groepjes uit elkaar gaan. Als u dat toch wil doen, dan gaan wij weg.

2. Reactie uit de zaal: pak niet allemaal je eigen steen maar ga samen bouwen aan een huis.

PAUZE

Vervolg bijeenkomst

Na de pauze is besloten om de avond plenair door te zetten. Het tweede deel is begonnen met twee vragen vanuit de gemeente:

1. Wat heb jij nodig van de gemeente om het gesprek over de invulling van het beleid te voeren?
2. Willen jullie in het vervolg een bijeenkomst zoals deze of liever meerdere data met steeds kleine groepen?

In de pauze is de avondvoorzitster aangesproken door jonge makers, die eerst het woord krijgen.

1. Wij willen een ander geluid laten horen. Ik vind dat het afgelopen jaar de gemeente heel goed naar ons heeft geluisterd en welwillend is geweest. Er zijn veel toffe dingen voor ons geopend als jonge makers. Ik vind dat dat ook even gezegd mag worden naast de rest.

2. Andere jonge maker: Ik ben theatermaker en cabaretier. Wat een andere kant is dan het beeldend maken. Iedereen heeft iets anders nodig. Daar komen we pas als we dat samen neerzetten. Wij hebben geen geld voor een paar 100 euro voor een atelier, wij verdienen dat niet eens. Wij hebben een collectief met 8 jonge makers waardoor we wel een atelier kunnen huren. Dat heeft vertrouwen nodig en ik denk dat we dat met z'n allen moeten houden.

3. Reactie van actiegroep Bossche Kunstenaars: met jonge mensen is heel veel gesproken, het is jammer als er een tweespalt zou komen. Er zit hier een grote groep beeldende kunstenaars, die een andere ruimte vraag hebben. Er is zo'n enorm tekort, van doorstromen kan niet worden gesproken want er is dan sprake van uitstroom. Op het advies van Stipo wordt in andere gemeenten teruggedreven want je kunt niet doorstromen. Het is niet dat hier allemaal mensen zitten die jonge mensen geen ruimte willen geven, maar de oudere kunstenaars hebben ook geen geld om een atelier te betalen.

4. Reactie jonge makers: het gaat mij om de samenwerking, meer heb ik er niet op te zeggen. Er zijn inderdaad andere disciplines, maar het gaat erom hoe we dat met elkaar verbinden, samen.
  - Vraag uit de zaal: hoe dan?
  - Reactie jonge makers: noem me naïef, maar als jullie als ervaren makers ons mee kunnen nemen en kunnen zeggen van bijvoorbeeld dit werkt wel en dit werkt niet. Het voelt nu alsof we tegen elkaar ingaan, ik heb een ander geluid en durfde daardoor het eerste deel van de avond niks te zeggen. Als je samen op een plek zit, ontstaat een community.

5. Actiegroep Bossche Kunstenaars: ik denk dat er twee belangrijke dingen op tafel worden gelegd. 1. samenwerking: gemeente en kunstenaars en kunstenaars onderling komen een beetje tegenover elkaar te staan. Als alle kracht die kunstenaars hebben, wordt gekoppeld aan de sturingskracht van de gemeente, als je samen als kunstenaars en gemeente een doel hebt om zo duurzaam en permanent mogelijk voor kunstenaars en bewoners in de stad dingen kunt creëren. Je hebt elkaar nodig om zo'n beleid voor elkaar te krijgen wat draagvlak heeft, publiek te verantwoorden is.
  - Reactie: ik heb het beleid gezien. Het delen van ateliers willen veel kunstenaars graag, ook met jongeren. In de kunstgebouwen delen wij ook vaak dingen. Ik vind de creatieve hubs geen vervanging van de atelierruimtes.
  - Reactie uit de zaal: in het Werkwarenhuis is dat ook zo. De kosten voor energie gingen zeven keer omhoog. Toen zijn heel veel mensen op de vlucht gegaan. Wij wilden ateliers delen, maar dat mocht niet. Dat is zonde, we willen graag delen.
  - Reactie uit de zaal: wij zijn met een clubje van de Kruisstraat. Dat ligt buiten de stad. Wij kunnen zelf ook een plan maken wat we met die plek kunnen doen, maar dat is helaas nooit aan de orde geweest. We zouden graag een plan maken hoe we daar met meer mensen kunnen werken.
  - Reactie uit de zaal: ik snap dat mensen graag delen en dat ook kunnen. Volgens mij zijn de juridische rechten en context daarachter lastig. Er moeten dan veel afspraken worden gemaakt.

- Reactie uit de zaal: ik heb alleen maar goede ervaringen met het delen van een atelier. Het delen moet wel passen qua activiteit en persoon. Jongeren kunnen van mij leren en ik kan veel van jongeren leren.

Gesprek met de wethouder Cultuur

Wethouder Cultuur: ik vind het belangrijk om hier te zijn en op jullie vragen antwoord te geven. De insteek van de avond was om met elkaar in gesprek te gaan en samen aan de slag te gaan. Helaas was ik om privé redenen later aanwezig. Dat heeft niks te maken met het feit dat ik u niet serieus neem, in tegendeel. Dat is de reden dat ik er nu ben.

1. Vraag: vraag 1: wat gebeurt er als ik mijn atelier uit moet? Vraag 2: ik betaal al 370 euro voor mijn atelier. Hoe kan een jonge maker dat? Die kan niet zoveel betalen.
  - Antwoord wethouder: als antwoord op vraag 1: ik ken je persoonlijke situatie niet. Dit is van veel verschillende factoren afhankelijk. De doorstroming in het beleid is belangrijk. We willen meer atelier plekken creëren. In verschillende segmenten, ook in het gesubsidieerde segment. Er komen in ieder geval nieuwe plekken in de Bossche stadsdelta, maar er zijn nog meer locaties. Als antwoord op vraag 2: dan ga je er specifiek van uit dat je in dat atelier terecht komt. Wij zijn niet van plan om de huur verder te drukken, die financiële middelen zijn er gewoon niet. Een atelier dat nu 370 euro kost gaat niet ineens 100 euro kosten.
  - Reactie: er gaan dus heel veel kunstenaars hun atelier moeten verlaten?
    - Antwoord wethouder: ik denk dat we niet eens genoeg startende makers hebben om de ateliers te vervullen. Dat is niet het geval. Het is niet zo dat u over 5 jaar allemaal uw atelier uit moet.
2. Vraag: aan het begin heb ik in de stukken gelezen dat het de ambitie was om meer permanente plekken te creëren. Daar zie ik later niks meer van terug. Is dat nog steeds het plan, meer permanente plekken?
  - Antwoord wethouder: die belofte is hard. Waar ik net aan refereerde zijn vaste plekken, de Bossche stadsdelta en Tramkade. Ik heb er vertrouwen in dat die er gaan komen. Dan heb ik het nog niet over de tijdelijke plekken. Daar zijn we nu ook bezig om te kijken wat dat gebruik gaat worden. Dat moet juist ruimte bieden om door te gaan.
3. Vraag: Bij de ABS hebben we gezegd dat we de toewijzing van ateliers zelf willen doen, we willen geen externe commissie. Kun je eerlijk zeggen of je de externe commissie wil betrekken?
  - Antwoord wethouder: ja, ik wil de commissie betrekken. Dat betekent niet dat ik een andere beheerorganisatie buiten de deur wil houden bij de toewijzing. We moeten de expertise van de atelierbeheerorganisatie en de visie van de externe commissie samenbrengen.
  - Reactie: wij moeten dan nadenken of we nog wel mee willen doen. Er zijn dan twee kapiteins op een schip, wij moeten dat ernstig beraden.

- Antwoord wethouder: wat ik uit ons laatste gesprek heb meegenomen neem ik serieus. We vinden het belangrijk dat zo'n externe commissie een rol krijgt. Zo heeft de gemeenteraad dat besloten. Ik denk dat we nog dicht bij elkaar kunnen komen.
4. Opmerking: ik baal dat het zo gaat en we weer stil staan, ik ben gekomen om samen te werken en samen te bouwen. Dit gebeurt nu niet en dan ga ik liever naar huis. Ik kwam hier voor actie, niet om te mopperen over het plan.
- Reactie uit de zaal: ik vraag me af hoe laat we stoppen, want zo ga ik ook liever naar huis.
  - Er wordt niet gesproken over de brainstorm en gesprekstafels. We zouden daar over praten en daar was ik nieuwsgierig naar. We schieten niks mee op om zo door te blijven gaan zonder actie. Ik ben benieuwd naar de onderwerpen van de gesprekstafels. Al de punten van de brainstorm zijn belangrijk voor ons.
5. Opmerking actiegroep Bossche Kunstenaars: Ik snap de opmerking die gemaakt wordt. Er zitten mensen met verschillende achtergronden en kennisniveaus. Ik denk dat het belangrijk is om naar deze punten te gaan en te kijken hoe we tot een zinvolle invulling ervan komen. Het is belangrijk om open en transparant te zijn. Belangrijk om te weten: wat gaat de atelier beheersorganisatie doen? Hoe wil de gemeente zo'n tender gaan inrichten? Belangrijk om daar samen over na te denken en daar input op te leveren. De prijs van de huur blijft ook vaag. Hoe gaat dat worden ingericht? Als je de betaalbaarheid niet goed borgt, dan kunnen veel mensen niet in ateliers.
- Algemene reactie wethouder: Ik kan me heel goed voorstellen dat betaalbaarheid van ateliers criterium 1 gaat zijn. Dat is belangrijk om samen te gaan bespreken. Individuele kunstenaars willen graag weten wat hun beroepspraktijk inhoudt. Dat gesprek moeten we gaan voeren.
6. Opmerking: Er wordt deze avond af en toe in wij-vorm gesproken. Dat vind ik lastig. De ik-vorm moet blijven. Over de brainstorm kunnen kunstenaars nadenken. Wat ik ingewikkeld vind aan een brainstorm is dat je soms pas iets bedenkt als een ander iets noemt. Het zou fijn zijn als er een aantal aanvullingen waren – een concept.
- Gespreksleider: deze waren door de gemeente gemaakt.
  - Reactie: ik zou iedereen oproepen om mee te gaan denken. Als individuen. Het is belangrijk om juist alle individuele geluiden mee te nemen.
7. Opmerking: als een commerciële partij ingaat op de aanbesteding, dan is de kans groot dat er andere huurprijzen komen. Ik maak me zorgen dat mijn huur bijvoorbeeld verdubbeld gaat worden en dat dan uitstroom plaats gaat vinden. Ik kan me voorstellen dat je voor een voldongen feit wordt gesteld dat je mee mag praten, het voelt heel erg als schijnparticipatie dat we nu mee mogen praten over een beleid waar ik het niet mee eens ben. Ik vind wat er de afgelopen tijd is gebeurd jammer, het vertrouwen dat is opgebouwd met de beleidsmaker weer is afgebroken.

- Reactie gespreksleider: het geluid dat de brief met het beleid rauw op het dak valt, is veel gehoord.
- Antwoord wethouder: dat kan ik me goed voorstellen. Ik wil het zeer zorgvuldig met iedereen oppakken. Het is niet dat het beleid zomaar is gemaakt. Had het achteraf beter moeten? Ja, zeker gezien het geluid dat wat makers komt. Ik wil het heel zorgvuldig nu met jullie oppakken. De subsidie verlies je niet. Het budget vanuit de gemeente blijft staan. Vanuit de aanbesteding wordt betaalbaarheid een heel groot goed, dat is heel belangrijk. Als een commerciële partij geen betaalbare ateliers wil geven, dan is dat een issue.

Na wat oproer.

- Wethouder: ik snap de boosheid. Ik doe de oproep om elkaar de ruimte te blijven geven. Laten we elkaar de ruimte bieden. Ik snap dat kunstenaars elkaar willen vasthouden en samen staan we sterker dan alleen. Laten we de ruimte bieden aan ook alle individuele geluiden.
  - Reactie uit de zaal: iedereen moet doen wat hij wil doen. Ik weet zeker dat er een aantal mensen zijn die niet willen komen omdat ze dat niet durven. En nog een ding: dit beleid gaat in 2030 in. Iedereen die dan wil instromen is hier nog niet eens.
  - Reactie wethouder: ik vind het belangrijk dat iedereen de ruimte voelt om zich uit te kunnen spreken.

Laatste opmerking Actiegroep: ik heb beloofd het woord te nemen namens heel veel mensen. Het besluit dat we het plenair willen houden juist werd meegegeven. Dat we elkaar kunnen horen. Je bent het elkaar horen kwijt. Ik voel me in een hoek gezet. 2/3 is het wel met elkaar eens. Er is ons gevraagd te verenigen. Wij hebben keihard gewerkt om ons te verenigen. Ik maak liever kunst en ga ook liever samen bouwen. De makers bijeenkomsten van vorig jaar waren oké, maar dat zie ik niet terug in het beleid. Ik wil graag met elkaar met z'n allen in gesprek. Ik hoor dingen niet als er aan verschillende tafels wordt gesproken. Ik hoor en zie graag alles.

Algemene opmerking wethouder: Mij is ter ore gekomen dat er mogelijke groepsdruk wordt ervaren binnen de sector. Ik wil jullie dan ook oproepen om open in gesprek te blijven met elkaar en iedereen de ruimte te blijven geven. Let op elkaar.

Laatste woord wethouder: ik hoop dat we gaan bouwen aan een mooiere stad. Ik denk dat het bij velen van u diep zit en er wantrouwen zit of het lukt. Vertrouwen komt te voet en gaat te paard en dat zal blijken de komende tijd. Het is bij velen van u weg of minimaal. Ik hoop dat we dat gaan opbouwen. De scherpe randjes, ik denk dat dat wel meevalt. We moeten over heel veel dingen nog met elkaar praten. Laten we dat de volgende keer, hoe die werkvorm er ook uitziet, samen gaan doen.

Dank voor jullie komst. Ik hoop dat het voor velen toch een nuttige avond was. Het voordeel aan plenair is dan toch, dat jullie alles hebben kunnen horen.